

Kunnskapsministeren

SVAR PÅ INTERPELLASJON

07.12.09

Fra representanten

Trine Skei Grande

Stortingets president

Til tross for at utfordringene knyttet til mobbing har vært løftet høyt på den politiske dagsorden gjennom flere regjeringsperioder, er det fortsatt et faktum at svært mange barn og unge utsettes for mobbing i hverdagen. Det er en situasjon vi ikke kan akseptere. Prisverdig nok har den nye kunnskapsministeren løftet kampen mot mobbing frem som en av sine prioriterte arbeidsområder i tiden som kommer, og i VG 30.oktober lanserer hun 14 antimobbetiltak. Undertegnede vil gjerne rose dette initiativet, men vil understreke at det er behov for en sammensatt og kontinuerlig innsats for å fjerne mobbingen. Et avgjørende element i denne forbindelse handler om både klasse- og skoleledelse.

Hvilke tiltak, ved siden av ”breddetiltakene” referert i VG, ser statsråden for seg for å styrke lærernes autoritet i klasserommet, samt ledelsesfunksjonen ved skolene?

President

Det er riktig at jeg har løftet fram kampen mot mobbing som en svært sentral utfordring i tiden som kommer. Vi kan ikke godta at så mange barn og unge opplever den smerten og det ubehaget som mobbing medfører, og som i mange tilfelle preger dem i videre utdanning, arbeid og personlige utvikling. Jeg setter pris på anerkjennende ord i interpellasjonen fra representanten Trine Skei Grande, og konstaterer at det heldigvis er bred enighet om foreslåtte tiltak.

På fredag var jeg med på åpningen av konferansen ”Bedre læringsmiljø”. Her presenterte jeg Kunnskapsdepartementets innsats for arbeid mot mobbing og jeg har lyst til å nevne noen av disse tiltakene her i dag:

Det skal settes i gang en juridisk utredning av hvordan elevenes rettssikkerhet er i varetatt i lovverket og om det kan være behov for en ombudsfunksjon. Utredningen skal vurdere om et eget elevombud kan være nødvendig, eller om det vil være mer hensiktsmessig å styrke barneombudets eller andre organers kapasitet til å håndtere mobbesaker.

Videre skal en gruppe settes ned for å utrede typiske kjennetegn ved enkeltsaker knyttet til skolenes psykososiale miljø (mobbing) med utgangspunkt i fylkesmennenes lokale kjennskap til problemstillingen.

Vi trenger også mer kunnskap om årsakene til mobbing, for å kunne arbeide videre med effektive og målrettede tiltak.

Utdanningsdirektoratet skal derfor gjennomføre en kvalitativ undersøkelse blant elever, lærere og skoleledere ved et utvalg skoler med høy rapportering av mobbing og diskriminering. Det skal også gjennomføres en spesialanalyse av Elevundersøkelsen, som blant annet skal se på hva som kjennetegner skoler med høy grad av mobbing over tid, og hva som kjennetegner skoler med lav grad av mobbing over tid.

Så er jeg selvfølgelig klar over, som representanten Skei Grande skriver, at arbeid mot mobbing og for et godt læringsmiljø er utfordrende områder, og at det er summen av gode tiltak som utgjør kvaliteten på læringsmiljøet i skolen. I tillegg til tiltak rettet direkte mot mobbing, har vi også en rekke andre tiltak iverksatt for å heve den generelle kvaliteten i opplæringen.

Jeg vil i denne sammenheng vise til St.meld. nr 31 (2007-2008) *Kvalitet i skolen*. Jeg jobber nå med oppfølgingen av denne meldingen. Et viktig område i denne meldingen er å

styrke lærerens autoritet i klasserommet og skolelederens rolle. Jeg vil nevne de mest sentrale områdene:

Skoleledelse

Forskning viser at god skoleledelse er avgjørende for utviklingen av et godt lærerkollegium og at god klasseledelse er avgjørende for elevenes læringsmiljø. En OECD-studie fra 2008: *Improving school leadership*, slår fast at skoleledelsen har vesentlig innvirkning på elevenes læringsutbytte og trivsel. Først og fremst handler det om å ha ansvar for å sette felles mål og inspirere til felles innsats for å nå målene og vurdere om målene er nådd.

Skoleledelsen må også prioritere tilgjengelige ressurser på best mulig måte. Lærerne er skolens viktigste ressurs, og det er derfor avgjørende at skoleledelsen har et bevisst forhold til utvikling av lærernes kompetanse, utnyttelse av den samlede kompetansen på skolen og bruk av lærernes tid.

Nasjonal rektorutdanning

Det er satt i gang en nasjonal satsing på utdanning av rektorer med oppstart høsten 2009. Utdanningen er i første omgang ment for nytilsatte rektorer, dvs. de som har vært i stillingen i mindre enn 2 år. På sikt vil den også omfatte rektorer som ikke har slik utdanning. Utdanningen skal tas over 18-24 måneder og gjennomføres mens rektor er i arbeid. Omfanget skal være 30 studiepoeng. Studiet må kunne innpasses i en masterutdanning i skoleledelse. Målsettingen for rektorutdanningen er at den enkelte rektor skal bli bedre i stand til å utføre lederoppgavene i den praktiske hverdagen. Gjennom utdanningen vil rektorene få en klarere forståelse av rollen, og få økt evne til å stå i den. Videre vil rektorene få kompetanse og redskaper til å løse de viktigste utfordringene som en rektor står overfor. Fem kompetanseområder skal dekkes i utdanningen:

1. Elevenes læringsresultater og læringsmiljø
2. Styring og administrasjon
3. Samarbeid og organisasjonsbygging, veiledning av lærere

4. Utvikling og endring

5. Forhold til lederrollen

Søkertallene i høst viser at det er stor interesse for tilbudet. Antall søkere i år var 300, og 223 rektorer er tatt inn til rektorutdanningen i høst. De fleste er nytilsatte rektorer. Fra høsten 2010 vil det bli tatt opp i overkant av 500 nye studenter. Det vil si en sterk økning av kapasiteten, og det er jeg veldig glad for.

Etter- og videreutdanning

Lærernes faglige og pedagogiske kompetanse er nødvendig grunnlag for god klasseledelse. I samarbeid med partene er strategien *Kompetanse for kvalitet* utviklet.

Strategien skal gi økt kompetanse for lærere innenfor blant annet fagene norsk, matematikk og engelsk.

Inneværende år er over 1000 lærere studenter innenfor strategien, der Kunnskapsdepartementet finansierer studieplassene og støtter kommunene med 40% av vikarutgiftene. Mange lærere vil med dette få relevant

videreutdanning av høy kvalitet og stå bedre rustet til å gjøre en god innsats som lærer og klasseleder.

Ny grunnskolelærerutdanning

I tråd med St. meld. nr 11 (2008- 2009) *Læreren - Rollen og utdanningen*, kommer det fra høsten 2010 to nye grunnskolelærerutdanninger, en for 1.-7.trinn og en for 5.-10.trinn. Utdanningen får større vekt på faglig fordypning enn tidligere, og vil føre til flere lærere med god kompetanse i faget sitt. I den sammenhengen vi snakker om nå, er det kanskje enda viktigere at de nye utdanningene får et nytt og styrket fag som heter pedagogikk og elevkunnskap på 60 studiepoeng. Faget skal danne et felles grunnlag for utøvelsen av lærerrollen. Verdien av godt lederskap og fokus på å skape bedre læringsresultater for den enkelte elev vil være sentrale deler av dette faget.

Veilederkorps

Å få til endring og kvalitetsutvikling i skolen er krevende, og noen ganger kan det være behov for ekstern kompetanse for

å få til en god prosess og et godt resultat. Fra skoleåret 2009-2010 er det etablert et prøveprosjekt med veilederkorps i Vest- Agder og Hordaland. Veilederkorpset er organisert i veilederteam som består av 4-5 veiledere i hvert team.

Veiledningen skal gjøre skoleeier og skolene bedre i stand til selv å drive utviklingsarbeid ut fra kvalitetsindikatorer som resultater fra nasjonale prøver, elevundersøkelsen eller andre undersøkelser. Veilederkorpset kan bidra til at skoleeier og skoler lykkes med sitt endringsarbeid.

En viktig forutsetning for å lykkes er at skolen selv erkjenner at noe må gjøres. De ansatte må oppleve et behov for endring. Undersøkelser og analyser av ståstedet må drøftes i felleskap for å identifisere utviklingsbehov og prioritere det man kan og bør gjøre noe med. Dette kan blant annet dreie seg om et svakt læringsmiljø der det forekommer mobbing.

Tilbudet om veiledning med veilederkorps skal i løpet av en toårsperiode bli et landsdekkende tilbud til barne- og

ungdomsskoler, videregående skoler, kommuner og fylkeskommuner.

Ordensreglement

Konsekvent grensesetting er en nøkkel for å skape et godt læringsmiljø preget av ro, orden og respekt. For å følge opp dette er det viktig at skolene har et ordensreglement som er klart og tydelig med hensyn til hva som er akseptabel oppførsel i skolesamfunnet, og hvilke konsekvenser uakseptabel oppførsel får. For å legge til rette for en god, situasjonstilpasset og myndig klasseledelse, har departementet foreslått å endre opplæringsloven slik at faglærere kan få myndighet til vise bort elever fra undervisningen for opptil en dag. Elever som fremviser alvorlig grad av problemadferd må gis tilbud om oppfølging og hjelp. Skolen må bidra til å fange opp disse elevene og i samarbeid med det aktuelle tjenesteapparatet hjelpe disse.

Foreldrene

Skolen kan ikke ta hele ansvaret for oppdragelsen, vi er avhengige av et nært samarbeid med hjemmet. Negativ

atferd og mobbing skal ikke tolereres av foreldrene heller, og skolen må tilstrebe en god dialog med foreldre og foresatte om hva som er god oppførsel og et godt læringsmiljø. Lærerens autoritet i klasserommet kan dessuten bli satt på store prøver dersom skolen stadig er samtaleemne på en negativ måte ved middagsbordet.

Jeg mener at de brede kvalitetsfremmende tiltakene mot mobbing som jeg nå har nevnt, vil sammen med de øvrige tiltakene mot mobbing gjøre skolen bedre rustet til å gjøre en solid innsats mot mobbing.